

Інформаційний листок проєкту

Інтегроване управління природними ресурсами деградованих ландшафтів лісостепової та степової зон України

Зміст

Мета проєкту	1
Стан ґрунтів та лісосмуг в Україні	1
Ґрунти	1
Лісосмуги.....	2
Роль лісосмуг	2
Партнерства	2
Публікації	2
Відеозаписи та слайди презентацій	3
Польова школа «Ґрунтозберігаючі технології у землеробстві»	3
Національний круглий стіл та брифінг «Лісосмуги від А до Я»	4
Польова школа фермера «Управління та реконструкція полежахисних лісових смуг»	4
Пов'язані урядові програми та ініціативи	4
Діючі урядові програми	4
Урядові ініціативи.....	5

Мета проєкту

- Сприяння відновленню деградованих ландшафтів лісостепової та степової зон України завдяки масштабуванню практик цілісного управління природними ресурсами.

Стан ґрунтів та лісосмуг в Україні

Ґрунти

- Близько 20% або 6,5 млн га орних земель в Україні зазнали деградації (для південних та східних регіонів степової та лісостепової зон – понад 70%).
- Основними причинами деградації стали вітрова та водна ерозія (майже 57% території країни), повені (близько 12% території), закислення (близько 18%) та засолення (понад 6%) ґрунтів. До цього переважно призвели інтенсивне ведення сільського господарства з надмірним використанням агрохімікатів (35-40% руйнування довкілля в Україні пов'язане зі сільським господарством), глибока оранка, спрощення чи ігнорування сівозмін та недотримання агролісомеліоративних заходів.

- Протягом останнього десятиріччя спостерігається прискорення темпів збільшення ерозії ґрунтів до 100 тис га на рік.
- На деградованих ґрунтах родючість знижується до 50%, що призводить до щорічного недоотримання Україною понад 6 млрд доларів США від сільського господарства.

Лісосмуги

- В Україні було створено близько 440 тис. га полезахисних лісосмуг для захисту 13 млн га площ орних земель.
- Близько 30% лісосмуг перебувають у незадовільному стані та потребують відновлення.
- Близько 70% площ земель під полезахисними смугами не мають формального землевласника, і, відповідно, не отримують належного догляду та захисту.

Роль лісосмуг

- Завдяки зменшенню ерозії, перехопленню поверхневого водостоку, сприянню рівномірному розподілу опадів та пом'якшенню мікроклімату лісосмуги здатні підвищувати врожайність сільгоспкультур до 20%, окупаючись за 8 – 10 років.
- Дотримання правильної конструкції лісосмуг забезпечує підвищення врожайності зернових до 33%.
- Вкриваючи 1.07% території країни, лісосмуги є важливими оселищами та екологічними коридорами для міграції диких тварин, в тому числі і для корисних тварин, що забезпечують біологічний контроль шкідників та виконують важливу роль у зв'язуванні карбону в ґрунті.
- Лісосмуги можуть забезпечувати додатковий прибуток до 300% від суми вкладу завдяки медозбору, вирощуванню плодових, горіхоплідних та енергетичних культур, лікарських рослин, грибів, використанню для рекреації тощо. Рубки догляду дають до 1 млн тонн у.п. (умовного палива) на рік.

Партнерства

- Асоціація «Українське Ґрунтове Партнерство» заснована 28 листопада 2019 за участі 7 науково-дослідних інститутів України під егідою Глобального ґрунтового партнерства як частина Євразійського ґрунтового партнерства і Європейського ґрунтового партнерства (ЄҐП). Метою асоціації є популяризація сталого управління ґрунтами, що є запорукою здоров'я та продуктивності земель, а також підтримка у забезпеченні основних екосистемних послуг для покращення продовольчої безпеки та харчування, сталого розвитку та адаптації до змін клімату.

Публікації

- [Інтегроване управління природними ресурсами деградованих ландшафтів лісостепової та степової зон України - Огляд діяльності проекту.](#)
- [Рекомендації щодо створення, відновлення, реконструкції та утримання полезахисних лісових смуг у степовій та лісостеповій зонах України.](#)

- [Практичне керівництво для впровадження моделей ефективного управління полежахисними лісовими смугами.](#)
- [Overview of soil conditions of arable land in Ukraine.](#)

Відеозаписи та слайди презентацій

Польова школа «Ґрунтозберігаючі технології у землеробстві»

- [Ґрунтозберігаюче та клімат-орієнтоване сільське господарство](#)
Микола Косолап, к.с.-г.н., Національний університет біоресурсів і природокористування України, експерт ФАО
- [Проблеми вітрової ерозії та переущільнення ґрунту і шляхи протистояння](#)
Валерій Коляда, к.с.-г. н., завідувач лабораторією охорони ґрунтів від ерозії, Національний Науковий Центр "Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського"
- [Сівба в системі землеробства no-till](#)
Микола Косолап, к.с.-г.н., Національний університет біоресурсів і природокористування України
- [Обробіток ґрунту як складова системи землеробства](#)
Микола Шевченко, доктор с.-г. наук, завідувач кафедри землеробства ім. О.М. Можейка, Харківський НАУ ім. В.В. Докучаєва
- [Технології формування чорнозему](#)
Леонід Центило, кандидат с.г. наук, ТОВ «Агрофірма «Колос», Київська обл.
- [Дбайливе ставлення до ґрунту в органічній системі землеробства](#)
Сергій Козін, агроном ПП «Агроекологія», Полтавська обл.
- [Родючість ґрунтів в умовах інтенсивного агровикористання](#)
Юрій Дмитрук, професор, доктор біологічних наук, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, експерт програм ФАО з моніторингу ґрунтів
- [Науково-обґрунтоване управління поживними рослинними рештками, розміщення на поверхні ґрунту, із збереженням у його профілі, без механічного пошкодження відмерлої кореневої системи](#)
Леонід Ківерський, ТОВ «Трейд-Агрохім»
- [Біологічне землеробство та управління вторинними сільськогосподарськими відходами](#)
Леонід Центило, кандидат с.г. наук, ТОВ «Агрофірма «Колос», Київська обл.
- [Стале землеробство у великих агрокомпаніях](#)
Наталія Бондарчук, компанія AgroGeneration
- [Біорізноманіття агроценозів із заходу на схід](#)
Вікторія Олійник, агроном-агрохімік ТОВ «Агрофірма «АСТАРТА-КИЇВ»
- [Особливості сівозміни та системи живлення рослин в умовах недостатнього зволоження](#)
Вадим Дробітько, ФГ «Аркадія», Миколаївська обл.
- [Землеробство в пустелі](#)
Андрій Щедрінов, ФГ «Теллус-Юг», Херсон

- [Стан та особливості агрометеорологічних умов в осінньо-зимовий та весняний період 2018/2019 рр. на півдні України](#)

Роман Сайдак, к.с.-г. н., Інститут водних проблем і меліорації НААН

Національний круглий стіл та брифінг «Лісосмуги від А до Я»

- [Частина 1](#)
- [Частина 2](#)

Польова школа фермера «Управління та реконструкція полезахисних лісових смуг»

Тренінг 1. Критерії і системи полезахисних лісових смуг та необхідність їхньої оптимізації залежно від ґрунтово-кліматичних умов

- [Значення полезахисних лісових смуг для продуктивності сільськогосподарського виробництва. Роль лісових смуг у боротьбі з ерозією та вимерзанням озимих посівів.](#) Охарактеризовано [види, конструкції](#) лісосмуг та їх [захисний вплив залежно від висоти](#) і [метод розрахунку його ефективності](#), а також проаналізовано [потенціал](#) підвищення врожайності завдяки лісосмугам.

Ігор Тимощук, заступник директора Державного підприємства «Степовий ім. В. М. Виноградова філіал УкрНДІЛГА»

- [Придатність ґрунтових та гідрогеолого-меліоративних умов для створення полезахисних лісових смуг.](#) Розглянуто фактори [ґрунтогенезу](#), феномен [крайового зниження врожайності](#) поблизу лісосмуг та підходи до зниження втрат від нього, [придатність ґрунтових умов для створення лісосмуг](#) та [властивості ґрунтів, які впливають на ліс](#), а також [роль лісосмуг в управлінні карбонем ґрунтів](#). Також [розглянуто моделі оцінки ґрунтових процесів](#).

Юрій Дмитрук, доктор біол. наук, професор, завідувач кафедри агротехнологій та ґрунтознавства Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича;

- [Вплив полезахисних лісових смуг на мікроклімат полів та урожайність с.-г. культур.](#)
Сергій Макій, голова фермерського господарства "Макій", Великопетиський р-н, Херсонська обл.

- [Агролісомеліоративне районування. Мінімально необхідна полезахисна лісистість. Оптимізація систем захисних лісових насаджень в агроландшафтах.](#) Проаналізовано [лісомеліоративне районування](#), [рекомендовану полезахисну лісистість](#) та [рекомендовані відстані між лісосмугами залежно від природної зони та типу ґрунту](#), [лісопридатність ґрунтів](#). Охарактеризовано [категорії лісосмуг за призначенням](#), [просторовим розміщенням](#), [конструктивними особливостями](#) та їх [вплив на швидкість вітру](#).

Наталія Висоцька, експертка FAO, кандидат с-г наук, заступник директора з наукових питань Українського науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького» (УкрНДІЛГА)

Пов'язані урядові програми та ініціативи

Діючі урядові програми

- [Постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 2005 року № 587 \(із змінами\)](#) про можливість компенсації **до 80 %** вартості *садивного матеріалу* плодово-ягідних культур,

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

GLOBAL ENVIRONMENT FACILITY
INVESTING IN OUR PLANET

винограду та хмелю; **до 30 %** вартості за із спорудження *шпалери* і встановлення *систем* краплинного *зрошення*; **до 30 %** вартості ліній товарної *обробки* плодів та ягід та **до 30 %** вартості на *техніку* та *обладнання* для проведення технологічних операцій у виноградарстві, садівництві і хмелярстві ([див. також тут](#)).

Урядові ініціативи

- [Мінекономіки розглядає можливість запровадження компенсації витрат за відновлення лісосмуг на сільськогосподарських землях](#)
- [Мінекономіки обіцяє компенсацію 25% вартості зрошувальної техніки](#)